

AKČNÍ PLÁN

ÚSTECKÉHO KRAJE

Část I – Celkové informace

Projekt: RFC – Recapture the Fortress Cities (oživení pevnostních měst), PGI05866, Interreg Europe

Partnerská organizace: Ústecký kraj

Žemě: Česká republika

NUTS2 region: Severozápad

Kontaktní osoba: Ing. Iva Tomešová, vedoucí odboru podpory podnikání, inovací a transformace

Emailová adresa: tomesova.i@kr-ustecky.cz

Telefonní číslo: +420 475 657 614

Část II – Politický kontext

Akční plán je zaměřen na ovlivnění: ☐ Program Investice pro růst a zaměstnanost
☐ Program evropské územní spolupráce
☒ Další regionální rozvojové politické nástroje

Název dotčeného politického nástroje:

Původní cíl: **Integrovaný Regionální Operační Program 2014-2020**

Nový cíl: **Strategie Terezín 2030**

Původním cílem projektového akčního plánu bylo ovlivnit Integrovaný regionální operační program 2014-2020. Kvůli vypršení projektového období však bylo rozhodnuto tento záměr změnit.

Nový Integrovaný regionální operační program 2021-2027 je Ústeckým krajem ovlivňován prostřednictvím Regionální stálé konference, která je poradním orgánem české vlády. Výstupy projektu stejně jako získané zkušenosti tak budou prezentovány touto cestou. Avšak i tak může být jejich implementace do systému IROPu velmi problematická a omezená.

Z tohoto důvodu, aby bylo možno lépe implementovat projektové zkušenosti, byl politický nástroj změněn na Strategii Terezín 2030, která je od roku 2019 aktuálně jediným strategickým materiálem města Terezín. Ta byla připravena pro mezirezortní ministerskou komisi ČR a financována z prostředků Ústeckého kraje. Představuje společný strategický materiál pro vládu, regionální i lokální samosprávu zaměřený na revitalizaci pevnosti Terezín:

http://mestoterezin.cz/assets/File.ashx?id_org=16647&id_dokumenty=144352

Tato strategie tak byla vybrána jako nejlepší a nejpřímější politický nástroj, který je možno díky projektu RFC ovlivnit. Všechny tři akce sledují strategické cíle definované v tomto materiálu. Tyto akce jej tak rozvíjejí a konkretizují. Můžeme říct, že tento akční plán představuje druhou úroveň Strategie Terezín 2030. Zmíněnými cíli jsou:

Strategický cíl 1: Oživit ekonomiku v pevnostním městě

Strategický cíl 3: Zatraktivnit podmínky pro život ve městě a jeho okolí

Strategický cíl 4: Komplexně komunikovat historii a nabídku destinace Terezín

Strategický cíl 5: Optimalizovat financování obnovy a údržby památkově chráněných objektů ve vlastnictví města Terezín

Řešení těchto cílů pomocí předkládaného akčního plánu tak bude rozvíjet základní politický nástroj. Strategie Terezín 2030 navrhuje zmíněné cíle, a dokonce i některé konkrétní akce. Žádná z nich však nebyla dosud realizována. Předkládané akce tak představují přímé pokračování a vylepšení této strategie, jelikož implementují specifické úkoly tohoto politického nástroje.

Akční plán zahrnuje výměnu zkušeností a reaguje na potřeby lokálních stakeholderů zapojených do projektu: Města Terezín, Památníku Terezín a sdružení Terezín – město změny. Tato spolupráce byla také stvrzena podpisem společného memoranda mezi těmito třemi stakeholdery dne 6. dubna 2022.

Současně Ústecký kraj připravuje nový program na podporu obecních samospráv prostřednictvím spolufinancování budoucích projektových záměrů připravovaných pro IROP i další programy - „Podpora přípravy projektových záměrů v Ústeckém kraji“. Základní podmínkou tohoto programu však bude existence detailního strategického materiálu. Strategie Terezín 2030 jako politický nástroj takovým materiálem je. Není však dostatečně podrobný, aby splnil podmínky zamýšleného programu.

Díky tomuto akčnímu plánu dojde k zapracování získaných zkušeností z projektu RFC a k vylepšení základního politického nástroje, Strategie Terezín 2030, aby splňovala podmínky programu „Podpora přípravy projektových záměrů v Ústeckém kraji“. Díky tomu získá Terezín a všichni jeho důležité místní stakeholderi přístup k evropským i národním dotačním programům (IROP, Fond spravedlivé transformace atd.).

Akce 1: Generel zeleně

1. Návaznost na projekt

Jedním z pozitivních výstupů projektu je podle projektové žádosti trvale udržitelný rozvoj regionu: „*Sdílení zkušeností s aplikací nových inovativních metod obnovy, vývoj metodik pro zachování rozličných ekosystémů a přenos osvědčených postupů vedoucí k vylepšení znalostí a dovedností pracovníků institucí a také klíčových zainteresovaných stran v zúčastněných regionech.*“

Na společných setkáních partnerů projektu bylo často zmiňováno téma udržitelného rozvoje, ekologie, reakce na klimatické změny a podobně. Například tomu tak bylo při online workshopu „*Příroda a životní prostředí – správa a údržba*“, která se konala v prosinci 2020 (exTerezín). Toto téma však bylo znovu a znovu zmiňováno i na některých dalších workshopech.

Během těchto diskusí a výměny zkušeností mezi partnery se v tomto ohledu ukázaly jako velmi pokročilé zejména belgické pevnosti. Hledisko ekologie, ochrany přírody, udržitelného rozvoje nebo reakce na klimatické změny je součástí mnoha tamějších strategických materiálů souvisejících s pevnostní zelení. Příkladem je projekt „*Walls and Gardens*“, o kterém se hodně diskutovalo na vzájemných setkáních. Ten představuje různá opatření, která lze na opevnění provést a která byla vyzkoušena na pevnostech Anglie, Francie, Nizozemska a Belgie.

Naopak velkou nevýhodou je absence podobného koncepčního plánu údržby zeleně pro Terezín. Pevnost Terezín zatím žádný podobný materiál, který by systematizoval péči o pevnostní zeleň na základě moderních přístupů, nedisponuje. Současný systém údržby je roztržštěný a každý ze zúčastněných majitelů a uživatelů přistupuje k opevnění jiným způsobem.

V rámci projektu RFC byly zpracovány dvě analýzy týkající se jiných témat, avšak s obsahem souvisejícím s péčí o pevnostní zeleň, která je v Terezíně všudypřítomná.

První z nich se zaměřila na cestovní ruch a jeho udržitelný rozvoj. Nedostatečná údržba a zanedbaný stav zeleně byl definován jako jeden z problémů Terezína. Konkrétním opatřením řešícím jeden z aktuálních problémů terezínské pevnosti přímo související s obsahem a cíli projektu je tak právě zpracování územního plánu nebo plánu péče o pevnostní zeleň.

Druhý materiál analyzoval terezínskou infrastrukturu a navrhnul pro ni konkrétní řešení. Jednou z částí této práce byla i turistická infrastruktura v podobě tras pro pěší, cyklisty, koně a lodní dopravu, která by zpřístupnila dosud nepřístupné části opevnění. V případě nových turistických tras, naučných stezek, případného přístaviště apod. bude pro celoroční obsluhu této infrastruktury klíčová údržba pevnostní zeleně a další trvale udržitelná opatření.

Lze tedy říci, že toto opatření vychází přímo z obsahu tohoto projektu a výměny zkušeností mezi jeho jednotlivými partnery. Reaguje na aktuální potřebu terezínské pevnosti vznesenou nejen jednotlivými místními zainteresovanými stranami, ale vycházející i z několika analýz vypracovaných v rámci tohoto projektu. Jeho cílem je uplatnit zkušenosti zahraničních pevností s udržitelným rozvojem a údržbou opevnění včetně reakce na klimatické změny, zadržování vody a dalších zelených opatření, pro něž jsou opevnění s hliněnými valy a vodními příkopy ideálním místem.

Tato akce rozvíjí existující politický nástroj Strategii Terezín 2030. Zejména jde o strategické cíle 3 a 5:

Strategický cíl 3: Zatraktivnit podmínky pro život ve městě a jeho okolí – „Do roku 2020 je krátkodobým cílem zpracovat ucelenou studii urbanistického rozvoje Terezína a vytvořit dostatečnou finanční rezervu (zdroje) pro investice do veřejné infrastruktury. Tyto zdroje budou vytvořeny jednak díky úsporám.“ Generel zeleně povede právě k takovým úsporám.

Strategický cíl 5: Optimalizovat financování obnovy a údržby památkově chráněných objektů ve vlastnictví města Terezín – „Ve střednědobém horizontu (do roku 2025) je cílem dosáhnout konsenzu města Terezín, Ústeckého kraje a vlády ČR nad možnostmi podpory revitalizace města a způsobu nového využívání těchto památek. Střednědobým cílem je snížit finanční a administrativní zátěž vyplývající z nároků na péči o památkově chráněné objekty přímo ve městě. (...) Dlouhodobým cílem (do roku 2030) je nalézt optimální model fungování a správy města. Cílem je přizpůsobit rozsah majetku města jeho fiskálním a finančním

možnostem." Protože většinu památek v Terezíně tvoří opevnění a zelené plochy, je optimalizace nákladů na údržbu klíčem k tomuto politickému nástroji.

Tato akce také odpovídá opatření č. 5 z terezínské strategie: „Opatření je zaměřeno na systematickou revitalizaci městské památkové zóny zahrnující opevnění, veřejný prostor, infrastrukturu i samotné památkové chráněné budovy. Smyslem studie je vytvořit časový rámec a plán revitalizace. Město Terezín v současnosti nemá žádného městského architekta ani zpracovaný architektonicky-urbanistický koncept své revitalizace. Studie bude zahrnovat zejména tyto oblasti:

- celkový koncept revitalizace města Terezín
- adaptace a nové využití konkrétních památek
- městská infrastruktura, zejména komunikace
- městská zeleň a navazující mobiliář

Opatření bude realizováno v dlouhodobém časovém horizontu a na základě intenzivní spolupráce s odbornou veřejností (architekti různých zaměření, urbanisté, zástupci památkové péče, historici a další). Součástí studie budou stavebně-historické průzkumy mapující např. historické povrchy komunikací, parky a zeleň v Terezíně. Průběžné návrhy a verze architektonicko-urbanistické studie budou konzultovány s širokou veřejností. Opatření přispěje k naplnění strategického cíle strategického cíle 3 „Zatraktivnit podmínky pro život ve městě a v jeho okolí (strana 109)“.

Tato akce tak nejen zlepšuje a rozvíjí základní politický nástroj Terezína (Strategie Terezín 2030), ale také systematicky naplňuje jeho cíle a plánované akce do budoucna.

2. Popis akce

Cílem této akce je navázat na pokračující výměnu zkušeností (dobré praxe apod.) mezinárodního projektu RFC zaměřeného na revitalizaci pevnostních památek a na uplatnění nově nabytých poznatků při přípravě management plánu trvale udržitelné péče o pevnost zeleň. V průběhu projektu byly prezentovány zkušenosti jednotlivých partnerských pevností a výsledky studie Walls and Gardens s ukázkami moderních metod obnovy a údržby pevnostní zeleně reagujících na trendy udržitelného rozvoje, klimatické změny a ekologicky šetrné přístupy. Cílem akce je aplikovat tyto postupy ve střední Evropě na konkrétním příkladu pevnosti Terezín. Projekt bude mít tyto části:

1. Analytická část:

- Botanický výzkum
- Zoologický výzkum

2. Výměna zkušeností:

- Společná setkání s místními zainteresovanými stranami a dalšími relevantními institucemi za účelem sdílení zkušeností na téma udržitelné péče o opevněnou zeleň
- Konzultace s odbornými institucemi jako je Památkový ústav, Agentura ochrany přírody a krajiny aj.

3. Koncepční část:

- Vyhodnocení předchozích průzkumů a vymezení jednotlivých charakteristických lokalit (jejich definice).
- Návrhy variant údržby pevnostní a městské zeleně s environmentálním, ekonomickým a funkčním zhodnocením.
- Návrhy dalších opatření a pravidel pro budoucí obnovu opevnění a městské zeleně jako:
  - Opatření ke zvýšení biologické rozmanitosti
  - Likvidace invazních druhů
  - Výsadba a kácení stromů
  - Použití vodních prvků (kyneta, stavidla atd.)
  - Financování údržby a dalšího rozvoje

4. Výsledek

Výsledkem tohoto záměru bude aplikace zkušeností s údržbou pevnostní zeleně realizovaných na jiných opevněných komplexech v EU, zejména v západní Evropě, na konkrétním příkladu pevnosti Terezín. Bude vytvořen management plán definující výhody, nevýhody a potenciál různých způsobů péče o zeleň v pevnosti a představující komplexní soubor opatření reagujících na aktuální potřeby pevnosti. Zpracovaný materiál bude dále rozvíjet a kultivovat zkušenosti získané v průběhu projektu tak, aby mohl být použit jako „kuchařka“ opatření i u dalších obdobných kulturních památek, kde s podobným přístupem nejsou zkušenosti.

Zpracovaný materiál bude následně aplikován přímo v Terezíně. Zavádění navržených postupů bude průběžně sledováno a vyhodnocováno. Předmětem tohoto sledování bude nejen úspěšnost a udržitelnost jednotlivých opatření, ale také obtíže spojené s jejich realizací či důvody jejich případného neúspěchu.

3. Zapojení stakeholderů

Následující tři instituce představují nejvýznamnější aktéry v pevnosti Terezín, která zabírá plochu cca 400 ha. Největším vlastníkem opevněných ploch a další zeleně je samotné město Terezín, který má včetně tří okolních obcí téměř 3000 obyvatel.

Sdružení „Terezín – město změny“ bylo založeno Ústeckým krajem a městem Terezín jako nezisková organizace za účelem prezentace památek Hlavní pevnosti Terezín, jejich opravu a údržbu. Jeho činnost je zaměřena na starší historii pevnosti do roku 1938.

Památník Terezín je příspěvkovou organizací Ministerstva kultury České republiky vlastníci především tzv. Malou pevnost a některé další objekty ve městě (Hlavní pevnost). Jeho hlavním účelem je uchovat a prezentovat historii Terezína za druhé světové války, kdy v Malé pevnosti fungovala pobočka věznice pražského gestapa a kdy bylo v Hlavní pevnosti zřízeno židovské ghetto.

Zapojení těchto subjektů do akce bude následující:

a) Město Terezín

Jakožto hlavního vlastníka opevnění to budou především jeho zkušenosti s údržbou, ze kterých bude těžit materiál. Spolupráce s ní bude pro připravovaný materiál klíčová, protože město jako největší zainteresovaný

subjekt by mělo na jedné straně definovat své požadavky na údržbu zeleně a na druhé straně to bude opět město, které bude navrhovaná opatření převážně realizovat a vyhodnocovat jejich úspěch. Zjednodušeně řečeno, úlohou města bude předávání zkušeností, spolupráce a konzultace připravovaného plánu péče o zeleň, realizace navržených opatření a jejich následné vyhodnocování.

b) Terezín - město změny

Jakožto organizace zabývající se cestovním ruchem a prezentací pevnosti Terezín je pro ni klíčové, aby opevnění působilo udržovaným a atraktivním dojmem. Zároveň se jedná o neziskovou organizaci s velmi omezeným rozpočtem, pro kterou je proto zásadní najít optimální způsob údržby zeleně s minimem finančních nákladů. Je to zatím jediný subjekt, který se snaží realizovat alternativní způsoby péče o zeleň v Terezíně – mozaikovou seč, senoseče, pastva apod. Úlohou sdružení bude sdílení zkušeností, spolupráce, konzultace, realizace konkrétních navržených opatření a jejich následné vyhodnocení.

c) Památník Terezín

Památník Terezín vlastní a spravuje zeleň Malé pevnosti a areálu Národního hřbitova. Jde o klíčového stakeholdera ve městě, bez kterého by Terezín neměl smysl jako celek. Jeho účelem je také údržba a prezentace památek. Vzhledem k jeho pietnímu zaměření jsou však jeho nároky a potřeby zcela odlišné od ostatních místních zainteresovaných stran. Jeho úlohou bude, stejně jako v předchozích případech, sdílení zkušeností, spolupráce, konzultace, realizace konkrétních navržených opatření a jejich následné vyhodnocení.

4. Harmonogram

a) Analytická fáze: 8 / 2022 – 10 / 2022

V této fázi půjde především o sběr dat týkajících se současného stavu a fungování pevnosti Terezín a jejích přírodních podmínek. To je klíčový základ pro další kroky, protože nejprve je potřeba mít podchycenou strukturu pevnosti a její jednotlivé ekosystémy. V této fázi budou předloženy průzkumy zpracované odborníky v daných oborech (botanici, zoologové) – botanický a zoologický výzkum.

V této fázi budou také probíhat průběžné konzultace a jednání s terezínskými stakeholdery, autory jednotlivých průzkumů a dalšími odborníky připravujícími návrhovou část.

b) Koncepční fáze: 10 / 2022 – 4 / 2023

V této fázi se na základě získaných informací bude jednat o vyhodnocení a návrh koncepčních opatření, která by bylo možné v rámci údržby pevnostní zeleně v Terezíně realizovat. Nepůjde o konkrétní jednotlivé opatření navržené do všech detailů na úrovni projektové dokumentace. Naopak se bude jednat pouze o soubor alternativních řešení pro danou situaci (způsob sečení trávy, pravidla pro výsadbu stromů atd.) reagující na aktuální podmínky v lokalitě (hradby, příkopy, kotliny apod.).

Finální materiál bude obsahovat minimálně tyto části:

- Vyhodnocení předchozích průzkumů a vymezení jednotlivých charakteristických lokalit. Typologii lze určit na základě různých ekosystémů (les, mokřad, louka, step atd.) nebo na základě charakteru opevnění (hradby, příkopy, inundace atd.), případně jiným logickým způsobem.
- Návrhy variant údržby pevnostní a městské zeleně s environmentálním, ekonomickým a funkčním zhodnocením. To znamená navrhnout několik variant údržby (např. pravidelné sečení, senoseče, pastva atd.) a posoudit finanční, technické a personální požadavky, dopady na biodiverzitu a případně další oblasti udržitelného rozvoje.
- Návrhy dalších opatření a pravidel pro budoucí obnovu opevnění a městské zeleně v následujících oblastech:
  - Opatření ke zvýšení biologické rozmanitosti
  - Pravidla pro výsadbu a kácení stromů
  - Použití vodních prvků (kyneta, stavidla atd.)
  - Možnosti financování péče a dalšího rozvoje a obnovy zeleně i pevnosti samotné

5. Náklady

a) Analytická část (botanický a zoologický výzkum): 100 000,- Kč

b) Konceptní část (vyhodnocení a vymezení jednotlivých charakteristických míst, variantní koncepce údržby zeleně a dalších opatření atd.): 150.000,- Kč

• Celkem: 250.000,- Kč

6. Zdroje financování

Tento akční plán bude financován z rozpočtu Ústeckého kraje.

Akce 2: Generel veřejných prostranství

1. Návaznost na projekt

Jedním z pozitivních výstupů projektu je podle projektové žádosti trvale udržitelný rozvoj regionu: „Sdílení zkušeností s aplikací nových inovativních metod obnovy, vývoj metodik pro zachování rozličných ekosystémů a přenos osvědčených postupů vedoucí k vylepšení znalostí a dovedností pracovníků institucí a také klíčových zainteresovaných stran v zúčastněných regionech.“

Téma udržitelného rozvoje, revitalizace pevnostních měst, zlepšení kvality života obyvatel těchto památek a jejich zatraktivnění pro turisty bylo často zmiňováno na jednotlivých workshopech, při společných setkáních partnerů projektu a bylo nedílnou součástí mnoha témat projektu.

Příklady revitalizace veřejných prostranství v pevnostech nebo v okolí pevnostních objektů byly opakovaně prezentovány mnoha partnery. Je tedy možné stavět na množství zkušeností od jiných partnerů napříč EU. Veřejná prostranství jsou v mnoha případech součástí koncepčních studií těchto opevněných míst.

V případě Terezína takový koncepční materiál (generel) chybí. Nedostává se odpovídajícího manuálu, jak přistupovat k veřejným prostranstvím, komunikacím apod. Každá část veřejného prostranství je pak řešena samostatně bez návaznosti na okolí či celek. To konstatovala i analýza zpracovaná v rámci projektu věnované infrastruktuře, která byla zmíněna v akci 1 a která zároveň ukázala obrovský potenciál Terezína v tomto směru.

Stejně tak analýza cestovního ruchu vypracovaná v průběhu projektu definovala neutěšený stav veřejných prostranství jako jeden z vážných problémů, který výrazně snižuje kvalitu života místních obyvatel i atraktivitu místa pro turisty.

Lze tak konstatovat, že toto opatření vychází přímo z obsahu tohoto projektu a výměny zkušeností mezi jeho jednotlivými partnery. Reaguje na aktuální potřebu pevnosti Terezín, kterou vyvolali nejen jednotliví místní stakeholderi, ale také na několik analýz vypracovaných v rámci tohoto projektu. Jeho cílem je uplatnit zkušenosti zahraničních pevností se správou, revitalizací a udržitelným rozvojem veřejných prostranství, které tvoří významnou část města a pevnosti Terezín.

Tato akce rozvíjí existující politický nástroj Strategii Terezín 2030. Zejména jde o strategické cíle 3, 4 a 5: Strategický cíl 3: Zatraktivnit podmínky pro život ve městě a jeho okolí Strategický cíl 4: Komplexně komunikovat historii a nabídku destinace Terezín Strategický cíl 5: Optimalizovat financování obnovy a údržby památkově chráněných objektů ve vlastnictví města Terezín

Strategický cíl 3: Zatraktivnit podmínky pro život ve městě a jeho okolí

„Strategický cíl reaguje na problém nedostatečné občanské vybavenosti pro další rozvoj města a příchod investorů, kapitálu, nových obyvatel, výzkumníků, studentů, umělců a podnikatelů. (...) Atraktivitu území snižuje i velmi špatný stav místních komunikací (silnice a chodníky), chybějící přechody pro chodce, intenzivní nákladní doprava centrem města, zvýšená sekundární prašnost v ulicích a znečišťování ovzduší lokálními topeništi.“ Manuál pro veřejná prostranství se zaměří právě na tyto problémy.

Strategický cíl 4: Komplexně komunikovat historii a nabídku destinace Terezín

„Současně bude nutné odstranit další faktory, které posilují stávající negativní vnímání města. V první řadě o špatný stav veřejné infrastruktury, veřejných prostranství, chátrající vojenské komplexy a další neopravené domy. Z Terezína se musí stát město s opravenými ulicemi, rekonstruovanými domy, upravenou městskou zelení, dostatečnou občanskou vybaveností a kulturním zázemím.“ Manuál se zaměří právě na toto.

Strategický cíl 5: Optimalizovat financování obnovy a údržby památkově chráněných objektů ve vlastnictví města Terezín

„Ve střednědobém horizontu (do roku 2025) je cílem dosáhnout konsenzu města Terezín, Ústeckého kraje a vlády ČR nad možnostmi podpory revitalizace města a způsobu nového využívání těchto památek. Střednědobým cílem je snížit finanční a administrativní zátěž vyplývající z nároků na péči o památkově chráněné objekty přímo ve městě. (...) Dlouhodobým cílem (do roku 2030) je nalézt optimální model fungování a správy města. Cílem je přizpůsobit rozsah majetku města jeho fiskálním a finančním možnostem.“ Protože celé město je městskou památkovou rezervací, bude manuál veřejných prostranství klíčovým koncepčním nástrojem.

Tato akce také odpovídá navrhovanému Opatření č. 5: Architektonicko-urbanistická studie – *„Opatření je zaměřeno na systematickou revitalizaci městské památkové zóny zahrnující opevnění, veřejný prostor, infrastrukturu i samotné památkově chráněné budovy. Smyslem studie je vytvořit časový rámec a plán revitalizace. Město Terezín v současnosti nemá žádného městského architekta ani zpracovaný architektonicko-urbanistický koncept své revitalizace. Studie bude zahrnovat zejména tyto oblasti:*

- celkový koncept revitalizace města Terezín
- adaptace a nové využití konkrétních památek
- městská infrastruktura, zejména komunikace
- městská zeleň a navazující mobiliář

Opatření bude realizováno v dlouhodobém časovém horizontu a na základě intenzivní spolupráce s odbornou veřejností (architekti různých zaměření, urbanisté, zástupci památkové péče, historici a další). Součástí studie budou stavebně-historické průzkumy mapující např. historické povrchy komunikací, parky a zeleň v Terezíně. Průběžné návrhy a verze architektonicko-urbanistické studie budou konzultovány s širokou veřejností. Opatření přispěje k naplnění strategického cíle strategického cíle 3 „Zatraktivnit podmínky pro život ve městě a v jeho okolí“.

Tato akce tak nejen zlepšuje a rozvíjí základní politický nástroj Terezína (Strategie Terezín 2030), ale také systematicky naplňuje jeho cíle a plánované akce do budoucna.

2. Popis akce

Cílem této akce je navázat na probíhající výměnu zkušeností v rámci mezinárodního projektu RFC zaměřeného na revitalizaci pevnostních památek a uplatnit nově nabyté poznatky při přípravě manuálu veřejného prostoru. Manuál si klade za cíl popsat a navrhnout ideální způsob práce s veřejným prostorem, který se bude vyznačovat důrazem na udržitelnost, rezidenční kvalitu veřejných prostranství, historickou stránku Terezína, urbanistický charakter pevnosti a nové způsoby jejího využití.

a) Analytická část:

- Mapování původních hmotových řešení veřejných prostranství a jejich hierarchizace.
- Analýza současného stavu veřejných zpevněných ploch.

- Výběr veřejných prostranství, která budou podrobněji rozpracována (hlavní náměstí, severozápadní část opevnění, okolí parkoviště u Retranchementu 5 atd.).

b) Výměna zkušeností:

- Setkání s místními zainteresovanými stranami za účelem společného hledání ideální podoby celého města (Hlavní a Malé pevnosti).
- Konzultace s odbornými institucemi, zejména s NPÚ (Ústav památkové péče).
- Konzultace s odborníky a firmami specializujícími se na realizaci zpevněných ploch ve veřejném prostoru při tvorbě konkrétních řešení pro Terezín.

c) Koncepční část:

- Vyhodnocení vstupních analýz a konzultací.
- Hierarchizace veřejných prostranství a návrh jejich hmotového řešení. Návrh bude mít formu soupisu potřebných vlastností a parametrů a bude obsahovat popis a grafické znázornění ideálního řešení (bez ohledu na existující produkt či firmu) použitelného v několika variantách do jakéhokoli veřejného prostoru v Terezíně (Hlavní a Malá pevnost, oba retranchementy, nebo ve třech přilehlých obcích).
- Detailní rozpracování několika klíčových částí veřejného prostranství pro předem daný účel (rozpracování hlavního náměstí pro vytvoření podkladů pro vypsání architektonické soutěže, rozpracování severozápadní části opevnění pro experimentální zpřístupnění opevnění v podobě pěší turistické trasy).

d) Výsledek

- Výsledkem tohoto materiálu bude vytvoření holistického přístupu k tvorbě a revitalizaci veřejných prostranství, který si klade za cíl sjednotit kvalitativně, vizuálně a logicky všechny části pevnosti Terezín včetně Památníku Terezín (Malá pevnost) a okolních obcí.
- Základní principy budou zobecněny tak, aby jej bylo možné aplikovat na další obdobné kulturní památky, zejména jiná opevněná místa. Zpracovaný materiál bude aplikován přímo v Terezíně.
- Zavádění navržených postupů bude průběžně sledováno a vyhodnocováno. Cílem tohoto sledování bude nejen úspěšnost a udržitelnost jednotlivých opatření, ale také obtíže spojené s jejich realizací či důvody jejich případného neúspěchu.

3. Zapojení stakeholderů

Následující tři instituce představují nejvýznamnější aktéry v pevnosti Terezín s celkovou rozlohou cca 400 ha. Největším vlastníkem opevněných ploch a prostranství je samotné město Terezín, které současně spravuje i tři blízké obce a má téměř 3000 obyvatel.

Sdružení Terezín – město změny bylo založena Ústeckým krajem a městem Terezín jako nezisková organizace za účelem zpřístupnění památek Hlavní pevnosti Terezín návštěvníkům, kvůli jejich opravám a údržbě. Tato organizace se zaměřuje na starší historii bastionové pevnosti do roku 1938.

Památník Terezín je příspěvkovou organizací Ministerstva kultury České republiky, která vlastní především tzv. Malou pevnost a některé další objekty ve městě (Hlavní pevnost). Jeho hlavním účelem je uchovat a prezentovat historii Terezína za druhé světové války, kdy v Malé pevnosti fungovala pobočka věznice pražského gestapa a kdy bylo v Hlavní pevnosti zřízeno židovské ghetto.

Všechny tři subjekty se budou podílet na tvorbě akčního plánu s cílem nalézt ideální podobu a fungování veřejných prostranství. Dohoda těchto subjektů by měla vést ke sjednocení Terezína a zvýšení jeho akceschopnosti.

4. Harmonogram

- a) Analytická fáze: 8/2022-11/2022
- b) Výměna zkušeností a konzultace: 10/2022-2/2023
- c) Konceptuální fáze: 12/2022-4/2023

5. Náklady

a) Analytická fáze:

- Mapování původních hmotových řešení veřejných prostranství a jejich hierarchizace: 30.000,- Kč
- Analýza současného stavu veřejných zpevněných ploch: 15.000,- Kč
- Výběr veřejných prostranství, které budou blíže rozpracovány: 2.500,- Kč

b) Výměna zkušeností a konzultace:

- Setkání s místními stakeholdery:	2.500,- Kč
- Konzultace s odbornými institucemi, zejména s NPÚ:	10.000,- Kč
- Konzultace s odborníky a specializovanými firmami:	15.000,- Kč

c) Konceptuální fáze:

- Vyhodnocení vstupní analýzy a konzultace:	15.000,- Kč
- Hierarchizace veřejných prostranství a návrh jejich hmotového řešení:	80.000,- Kč
- Detailní zpracování několika klíčových částí veřejného prostoru:	30.000,- Kč

Celkem: 200.000,- Kč

6. Zdroje financování

Tento akční plán bude financován z rozpočtu Ústeckého kraje.

Akce 3: Re-design turistické infrastruktury

1. Návaznost na projekt

Jedním z pozitivních výstupů projektu je podle projektové žádosti trvale udržitelný rozvoj regionu: „*Sdílení zkušeností s aplikací nových inovativních metod obnovy, vývoj metodik pro zachování rozličných ekosystémů a přenos osvědčených postupů vedoucí k vylepšení znalostí a dovedností pracovníků institucí a také klíčových zainteresovaných stran v zúčastněných regionech.*“

Téma cestovního ruchu a udržitelného rozvoje tohoto ekonomického segmentu na památkách jako jsou pevnosti, opevnění, hrady atd. bylo klíčovým tématem celého projektu RFC. Cestovní ruch byl nejen hlavním obsahem některých workshopů a studijních pobytů, ale byl také červenou linií procházející všemi tématy diskutovanými mezi všemi partnery. Turismus byl součástí diskusí o ekologii, ekonomice, udržitelném rozvoji, opětovném využití starých prázdných vojenských struktur atd.

Na různých zasedáních byly opakovaně ukázány příklady revitalizace a opětovného využití veřejných prostranství v pevnostech pro návštěvníky a pro turistickou infrastrukturu. Jednalo se o příklady jako: „Obnova a revitalizace pevnosti Oradea zařazená do místního turistického okruhu“ v Rumunsku, „Postupná obnova hradby Albarracín“ ve Španělsku, „Změna kasáren na kulturní pevnost“ v Německu atd. Obecně lze říct, že téměř na všech lokalitách prezentovaných partnery projektu byla klíčovým momentem základní a profesionální turistická infrastruktura, „uvítací místo“ pro návštěvníky opevnění.

Ukazuje se, že pro zajištění základních služeb pro návštěvníky a tím i pro zpřístupnění památky veřejnosti je nezbytná alespoň základní turistická infrastruktura.

Na rozdíl od Malé pevnosti, která je pro návštěvníky otevřena od roku 1947, byla Hlavní pevnost do roku 2000 uzavřeným vojenským areálem. Proto je rozvoj turistické infrastruktury v Hlavní pevnosti stále na počátku. Některé projekty byly realizovány díky fondům EU nebo národním fondům, ale stále je na čem pracovat.

Orientace a navigace návštěvníků přijíždějících do terezínské pevnosti je velmi problematická kvůli záměrně nepřehlednému systému opevnění. roku 2015 bylo otevřeno parkoviště pro příchozí turisty, kdysi vojenský brownfield, ten ale působí nevlídně, protože jde o rozlehlou zpevněnou plochu bez zeleně a stínu. Design a vybavení zdejšího informačního centra je také staré a přežité. Minimálně nesnese srovnání s návrhem turistické infrastruktury prezentovaným partnery v průběhu projektu.

Přesně tyto problémy (mimo jiné) konstatovala i analýza turistické infrastruktury pořízená díky tomuto projektu. Špatný stav prostranství a nedostatečnou či neatraktivní turistickou infrastrukturu označila za jednu z klíčových nevýhod pevnosti Terezín, která brání v budoucím rozvoji.

Lze tedy konstatovat, že toto opatření vychází přímo z obsahu tohoto projektu a výměny zkušeností mezi jeho jednotlivými partnery. Reaguje na aktuální potřebu pevnosti Terezín diskutovanou nejen s místními zainteresovanými stranami, ale také definovanou na základě jasné analýzy vypracované v rámci tohoto projektu. Jeho cílem je uplatnit zkušenosti ostatních partnerů projektu přímo v Terezíně.

Tato akce rozvíjí a zlepšuje stávající nástroj politiky Strategie Terezín 2030 na novou úroveň. Zejména následující strategické cíle:

Strategický cíl 1: Oživit ekonomiku v pevnostním městě:

„Střednědobým cílem je dále vytvořit podmínky pro rozvoj cestovního ruchu a kreativního a kulturního průmyslu ve městě (...) a další související infrastruktury.“ Tato akce přesně plní toto zadání.

Strategický cíl 3: Zatraktivnit podmínky pro život ve městě a v jeho okolí:

„Strategický cíl reaguje na problém nedostatečné občanské vybavenosti pro další rozvoj města.“ Tato akce má tento nedostatek pomoci odstranit.

Strategický cíl 4: Komplexně komunikovat historii a nabídku destinace Terezín:

„Dlouhodobým cílem je komunikovat Terezín jako místo moderní historie s jedinečnými kulturními památkami, specifickým urbanismem, přírodním okolím a dějinami.“ Tato akce pomůže dosáhnout tohoto cíle.

Strategický cíl 5: Optimalizace financování obnovy a údržby památkově chráněných objektů ve vlastnictví města Terezín:

„Ve střednědobém horizontu (do roku 2025) je cílem dosáhnout konsenzu města Terezín, Ústeckého kraje a vlády ČR nad možnostmi podpory revitalizace města a způsobu nového využívání těchto památek.“

Střednědobým cílem je snížit finanční a administrativní zátěž vyplývající z nároků na péči o památkově chráněné objekty přímo ve městě. (...) Dlouhodobým cílem (do roku 2030) je nalézt optimální model fungování a správy města. Cílem je přizpůsobit rozsah majetku města jeho fiskálním a finančním možnostem.“ Tato akce pomůže dostáhnout tohoto cíle prostřednictvím vylepšení turistické infrastruktury, což povede ke zvýšení příjmu z cestovního ruchu.

Tato akce odpovídá opatření č. 5 Strategie Terezín 2030 - Architektonicko-urbanistická studie:

„Opatření je zaměřeno na systematickou revitalizaci městské památkové zóny zahrnující opevnění, veřejný prostor, infrastrukturu i samotné památkové chráněné budovy. Smyslem studie je vytvořit časový rámec a plán revitalizace. Město Terezín v současnosti nemá žádného městského architekta ani zpracovaný architektonicky-urbanistický koncept své revitalizace. Studie bude zahrnovat zejména tyto oblasti:

- celkový koncept revitalizace města Terezín*
- adaptace a nové využití konkrétních památek*
- městská infrastruktura, zejména komunikace*
- městská zeleň a navazující mobiliář*

Opatření bude realizováno v dlouhodobém časovém horizontu a na základě intenzivní spolupráce s odbornou veřejností (architekti různých zaměření, urbanisté, zástupci památkové péče, historici a další). Součástí studie budou stavebně-historické průzkumy mapující např. historické povrchy komunikací, parky a zeleň v Terezíně.

Průběžné návrhy a verze architektonicko-urbanistické studie budou konzultovány s širokou veřejností. Opatření přispěje k naplnění strategického cíle strategického cíle 3 Zatraktivnit podmínky pro život ve městě a v jeho okolí."

Akce současně odpovídá opatření č. 7 - Komunikační a marketingová strategie města

„Opatření je zaměřeno na změnu vnímání Terezína jako turistické destinace. Cílem komunikace je prezentace Terezína v jeho komplexní historii a širokém spektru atraktivit a produktů cestovního ruchu. (...) Strategická část bude obsahovat návrhy (možnosti) nových produktů, celkové nabídky a „image“ destinace. (...) Opatření přispěje k naplnění strategického cíle 1 „Oživit ekonomiku v pevnostním městě“ a strategického cíle 4 Komplexně komunikovat historii a nabídku destinace Terezín.“

Tato akce tak nejen zlepšuje a rozvíjí základní politický nástroj Terezína (Strategie Terezín 2030), ale také systematicky naplňuje jeho cíle a plánovaná opatření do budoucna.

2. Popis akce

Cílem této akce je navázat na pokračující výměnu zkušeností v rámci mezinárodního projektu RFC zaměřeného na revitalizaci pevnostních památek a jejich zpřístupnění veřejnosti pro zajištění udržitelného rozvoje do budoucna. Tato akce řeší nový design základní turistické infrastruktury realizovaný krok za krokem v posledních letech.

Tato akce řeší návrh, dispozici a funkci již existujícího vstupu do pevnosti, hlavního turistického parkoviště a informační kanceláře v severozápadní části Hlavní pevnosti (Retranchement 5). Obsahem akce je pouze vytvoření studie a technické dokumentace.

a. Přípravy:

- ověření skutečného stavu, kontrola plánů a dokumentů
- diskuse s místními zúčastněnými stranami a dalšími dotčenými orgány
- definování zadání (libreta) včetně předběžné ekonomické a časové náročnosti

b. Studie:

- zpracování konceptu open space a interiérového designu formou skic, 3D vizualizací, 2D výkresů a referencí
- koncepce materiálu, nábytku a světelného designu
- vizualizace v papírové i elektronické podobě - 2x tištěné paré A3 + 1x pdf
- 2x připomínkové konzultace se stakeholdery při zpracování koncepce

c. Projednání studie s úřady:

- inženýrská činnost (získání souhlasu všech dotčených orgánů v souladu se zákonem)

d. *Prováděcí a projektová dokumentace:*

- zpracování dokumentace pro stavební, nábytkářské, světelné a datové činnosti
- koncepce grafiky a prezentace v showroomu
- odběr vzorků materiálu
- položkový rozpočet
- dodávka v papírové i elektronické podobě (průvodní zpráva, výkresy jednotlivých dílů, kalkulace, doporučení k realizaci, 2x tištěné paré + elektronická)
- 2 připomínkové konzultace při zpracování koncepce

e. *Autorský dohled (volitelné, pokud je to v tomto časovém rámci možné):*

- spolupráce na začátku realizace, koordinace profesí při realizaci a finalizaci
- supervize ve spolupráci s grafikem na vizuálu showroomu
- spolupráce při výběrovém řízení

3. Zapojení stakeholderů

Zlepšení turistické infrastruktury bude pozitivní pro všechny zúčastněné i další subjekty cestovního ruchu ve městě a pevnosti. Přímo budou zapojeny dva zainteresované subjekty – Město Terezín a sdružení „Terezín – město změny“. První spravuje samotný vjezd do pevnosti a parkoviště. Druhý provozuje infocentrum a muzeum v Retranchement 5 a okolí. To budou dva hlavní zúčastnění stakeholderi této akce.

4. Harmonogram

- a. Přípravy: 8/2022 – 9/2022
- b. Studie: 9/2022 – 11/2022
- c. Diskuze s úřady a institucemi: 11/2022 – 12/2022
- d. Implementace a projektová dokumentace: 11/2022 – 4/2023

5. Náklady

a. Přípravy	15.000,- Kč
b. Studie	70.000,- Kč
c. Diskuze s úřady a institucemi	5.000,- Kč
d. Implementace a projektová dokumentace	130.000,- Kč
Celkem:	220.000,- Kč

6. Zdroje financování

Tento akční plán bude financován z rozpočtu Ústeckého kraje.

Datum: 30. 06. 2022

Název organizace: Ústecký kraj

Podpis relevantní organizace: V.2. Hejtmán

Ing. Jan Schiller, hejtman Ústeckého kraje

Razítko organizace: